

**Materiálně-technický standard
v sociálních službách a personální
standard v sociálních službách od
roku 2017**

Mgr. Jan Vrbický

Novela zákona o sociálních službách cíle

- Ujasnění, definování východiska pro poskytování sociálních služeb – nepříznivé sociální situace
- Sociální služby šité na míru potřebám vyplývajících z nepříznivé sociální situace
- Srozumitelnost nabídky
- Odstranění duplicit v systému zajištění sociální služeb
- Efektivnost ve využívání státních prostředků

Témata novely

- Změna druhů sociálních služeb
- Úprava pojetí kvality, povinností poskytovatelů, kritérií standardů kvality a inspekcí
- Úprava registračních podmínek – registrace na dobu určitou
- Odborná způsobilost pro výkon povolání v sociálních službách
- Sociální šetření pro přiznání příspěvku na péči
- Působnost sociální práce při zajišťování sociálních služeb
- Působnost a zajištění dostupnosti sociálních služeb
- Sjednocení nástrojů a způsobů financování sociálních služeb

Registrace sociálních služeb

§ 79

(1) Podmínkou registrace je:

f) zajištění personálních, materiálních a technických podmínek odpovídajících druhu poskytovaných sociálních služeb

- Materiálně-technický standard
- Personální standard

Podmínky standardů vymezeny prováděcím právním předpisem

Materiálně-technický standard v sociálních službách

- Doporučený postup č. 2/2016 Materiálně-technický standard pro služby sociální péče poskytované pobytovou formou
- <http://www.mpsv.cz/cs/13916>
- Součástí novely zákona o sociálních službách s plánovanou účinností od 1. 4. 2017 → součástí prováděcího právního předpisu
 - nově jako podmínka registrace

Východiska MTS

- Zabývá se základní činností pobytové formy sociálních služeb – poskytnutí ubytování
- Minimální standard – navrhováno jako součást registrační podmínky
- Parametry MTS vychází z vybraných norem (př. České technické normy; Vyhláška o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb; kritéria transformace sociálních služeb) – v textu jsou obsaženy odkazy na dokumenty

Základní parametry MTS

Kapacita

- Celkový počet klientů
- Počet klientů, resp. lůžek v pokoji

Budova

- Vhodnost prostor pro cílovou skupinu
- Vybavení pokoje/domácnosti
- Velikost pokojů/domácnosti
- Bezbariérovost
- Výtah
- Dostupnost

Vybavení

- Pokoj
- Signalizace
- Koupelna/toaleta
- Hygienické potřeby
- Přístup k vybavení
- Úklid
- Praní

Technicko-provozní vlastnosti

- Teplota
- Voda
- Odběr elektřiny

Materiálně-technický standard

Návrh vypracován pro pobytové služby sociální péče:

- domovy pro osoby se zdravotním postižením a týdenní stacionáře
- domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem
- chráněné bydlení

Kapacita - *Chráněné bydlení*

- Max. 12 klientů v jedné budově
 - stavba musí být v běžné zástavbě (prevence segregace)
- Rozdělení do domácností
 - max. 4 klienti v domácnosti
- Jednolůžkové pokoje (dvoulůžkové pokoje možné na žádost klienta) - cílem je zajištění soukromí klientů
- Velikost pokojů
 - jednolůžkový pokoj: min. 8 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 12 m²
 - dvoulůžkový pokoj: min. 14 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 18 m²

Kapacita – *DOZP* + *týdenní stacionáře*

- Max. 12 klientů v jedné budově
- Rozdělení do domácností
 - max. 6 klientů v domácnosti
- Jednolůžkové pokoje a dvoulůžkové pokoje
- Velikost pokojů
 - jednolůžkový pokoj: min. 8 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 12 m² - pro osoby, které využívají invalidní vozík – nutné zajistit přístup k lůžku ze tří stran
 - dvoulůžkový pokoj: min. 14 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 18 m²

Kapacita – *Domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem*

- Jednolůžkové pokoje a dvoulůžkové pokoje
- Velikost pokojů
 - jednolůžkový pokoj: min. 8 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 12 m²
 - dvoulůžkový pokoj: min. 14 m², pro osoby využívající invalidní vozík min. 18 m²
- Zajištěna společenská místnost
- Jídelna max. pro 8 osob

Budova

- **Souhlas s užíváním objektu**
 - přizpůsobení objektu pro cílovou skupinu
 - vhodnost prostředí – občanská vybavenost (v dosahu lékař, obchod)
- **Bezbariérovost**
 - dle potřeb klientů a cílové skupiny
 - bezbariérový vstup do objektu
- **Dostupnost**
 - začlenění klientů do společnosti
 - dostupnost návazných sociálních a dalších služeb
 - podpora možnosti navázat vztahy v rámci části obce apod.
 - Zajistiti podmínky pro možnost využití veřejných služeb (bezbariérový automobil)

Pokoje

- **Vybavení pokoje/domácnosti**
 - Vybavení umožňující sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a uskutečňovat osobní aktivity u plochy (např. jíst, psát, číst)
 - Standard stanoví minimální vybavení: postel, skříň, stůl nebo stolek, židle
 - Vybavení de potřeb a možností klientů s ohledem na jejich přání
 - Př. v chráněném bydlení kuchyňská linka
 - Př. v domově pro seniory společenská místnost

Budova

- **Bezbariérovost**

- Dle vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové používání staveb
- Příklad. Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek používaných v daném zařízení, kvůli přesunu klientů upoutaných na lůžko
- **MTS dále stanoví zajištění bezbariérovosti v případě, že má sociální služba registrován okruh osob – osoby s tělesným postižením**

- **Koupelna/toaleta**

- Bezbariérovost, uzamykatelná místnost, možnost nouzového otevření zvenku
- V případě, že společná koupelna - **max. pro 6 osob**

Přístup k vybavení

- K dispozici pračka pro využití klientů, prostor pro sušení prádla
- Jídelna – stravování v menším počtu osob (6-8 osob)
- K dispozici klientům mikrovlnná trouba, rychlovarná konvice
- Místnost pro zázemí zdravotnického personálu, je-li zdravotnická péče zajišťována zaměstnanci sociální služby
- Přístup ke zdrojům informací
 - Telefon
 - Přístup k počítači
 - Připojení k internetu

Technicko-provozní vlastnosti

- Klientovi zajistit přístup k topení (regulace dle potřeb)
- Minimální **teplota** v pokoji (prostoru pro klienty)
 - doporučení pro sociální služby: v teplém období 24 stupňů (- 2 stupně)
 - v chladném 22 (- 2 stupně)
 - za chladný den se považuje den, kdy nejnižší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty nižší než – 15 stupňů a za teplý, kdy je teplota vyšší než 30 stupňů
- **Voda** – zajistit přístup pro klienty
- Odběr **elektriny** – dispozičnost elektrické zásuvky na pokoji
- Zajistit přístup klientů k oknu, závěsům (možnost větrání, zastínění místnosti)

Výzva č. 29 a 30

Rozvoj sociálních služeb

- Přílohou výzvy č. 29 a 30 IROP: „Doporučený postup č. 2/2016 Materiálně-technický standard pro služby sociální péče poskytované pobytovou formou“

Personální standard – minimální a bezpečný

- cílem stanovit minimální počet personálního zabezpečení pro provozuschopnost a bezpečnost v sociální službě (pro klienty i pro pracovníky)
- účelem není stanovit takovou míru personálního zabezpečení, které by uspokojovali potřeby nebo vždy individuální způsob poskytování sociálních služeb – vzhledem k § 2 zákona č. 108/2006 Sb. – **ne optimum**
- personální standard nastaven pro pracovníky v přímé péči – ne technicko–administrativní pracovníky

Personální standard - východiska

- v současné době je personální zajištění určeno v rámci standardu kvality č. 9 (který je přílohou č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb.)
- minimální personální zabezpečení musí být nastaveno nezávisle na změnách (příchodu a odchodu) uživatelů vzhledem k nemožnosti poskytovatele sociálních služeb neustále měnit minimální počet personálu na základě odchodu nebo příchodu uživatelů (např. v některých domovech pro seniory během jednoho roku zemře až 1/3 uživatelů)

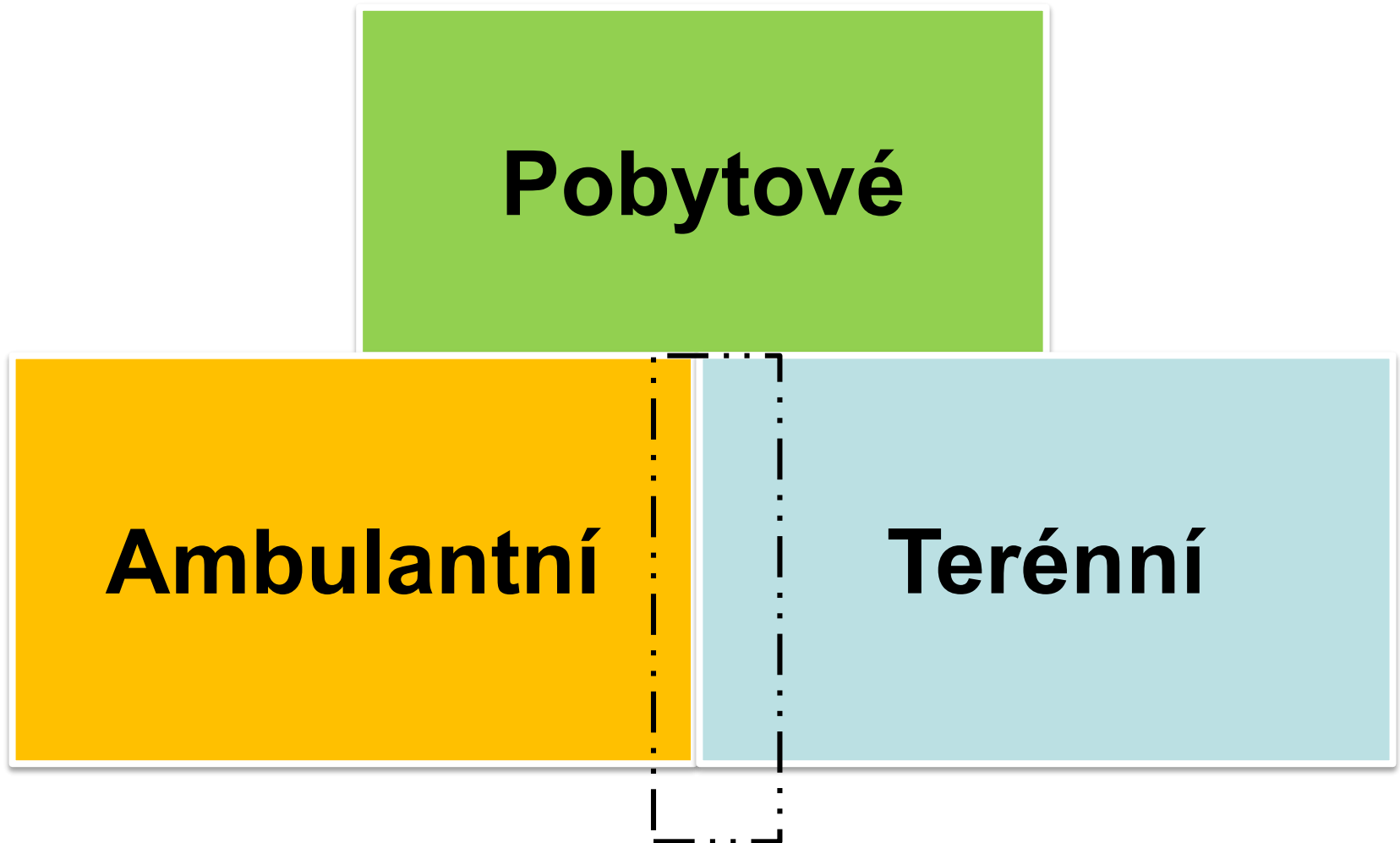
minimální x optimální

Personální standard

- Personální standard zohledňuje **nároky na pracovní fond** → **6,74 hodin týdně**

Nároky na pracovní fond	Ovlivnění pracovního fondu zaměstnance – počet hodin
Povinnost dalšího vzdělávání	24
Dovolená zaměstnanců	187,5
placené svátky	68,2
Nemocnost (vychází z průměrné)	70,9
Celkem	350,6

Rozdělení logiky personálního standardu (PS)

Pobytové

Personální standard rozlišuje pobytové služby:

- **24** hodinová fyzická přítomnost pracovníka
 - rozdělení dne na den a noc → 16 hodin den + 8 hodin noc – snížení počtu pracovníků na noc, ale stanovení nepodkročitelného, aby byla péče v noci zajištěna
- **bez 24** hodinové fyzické přítomnosti pracovníka
- Personální standard ve službách poskytovaných v pobytové formě bude základně stanovováno **na 30 lůžek**

24 hodinová fyzická přítomnost pracovníků

- domov pro osoby se zdravotním postižením
 - domov pro seniory
 - domov se zvláštním režimem
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče
 - odlehčovací služby
 - týdenní stacionáře
 - azylové domy
 - terapeutické komunity
 - krizová pomoc
 - služby následné péče
 - Intervenční centra

bez nutnosti 24 hodinové přítomnosti pracovníků

- chráněné bydlení
- sociální rehabilitace
- domy na půl cesty

Princip krácení – pobytové

- počet jednotlivých druhů pracovníků je stanoven pro základní limit 30 lůžek
- s každým dalším navýšením kapacity o jedno lůžko se přičítá 1/30 stanoveného požadavku
- v případě snížení kapacity o jedno lůžko se odečítá 1/30 stanoveného požadavku
- současně jsou nastaveny hodnoty úvazků, pod které nesmí být v rámci „snížování“ podkročeno. Např. domovy pro seniory vždy 1,0 úvazek sociálního pracovníka

Pobytové – výpočet úvazků

Počet hodin, které musíme odobsloužit na pracovišti

Pracovní fond zaměstnance podle zákoníku práce,
který pracuje

Pobytové – výpočet úvazků

Nepřetržitý provoz třisměnný: ((365,5 dní v roce x 24 hodin) + 365,5 hodin v roce na předávání informací apod.

(týden 37,5 hodin x 52 týdnů) = 1950 hodin – 350,6
hodin (NPF) = 1599

Pobytové – výpočet úvazků

= 5,71 úvazků nutných na zajištění 24 přítomnosti při třísměnném provozu

- Standard dále stanoví nepodkročitelně:
 - pro pracovníky v sociálních službách: vždy 2, tj. 5,71 + 5,71 úvazku, tedy **11,42 úvazků**
 - + pro sociálního pracovníka: **1 úvazek**

$$\underline{11,42 + 1 = 12,42 \text{ úvazků}}$$

Základní požadavky na úvazky pro pobytové služby

30 KLIENTŮpokrytí třisměnného
provozu 7 dnů v
týdnu

druh sociální služby	SP	PSS I – II	PSS III	PSS I - II	PSS III
domov pro osoby se zdravotním postižením	1	1	1	5,71	5,71
domov pro osoby se zdravotním postižením (18-)	1	1	1	5,71	5,71
domov pro seniory	1	1	1	5,71	5,71
domov se zvláštním režimem	1	1	1	5,71	5,71
sociální sl. poskytované ve zdrav. zař. lůžk. péče	1	1	1	5,71	5,71
odlehčovací služby	1	1	1	5,71	5,71
odlehčovací služby (18-)	1	1	1	5,71	5,71
týdenní stacionáře	1	1	1	4,08	4,08
týdenní stacionáře (18-)	1	1	1	4,08	4,08
intervenční centra pobytové	1		1	5,71	5,71
azylové domy	1		1		5,71
domy na půl cesty	1		1		5,71
sociální rehabilitace	1		1		5,71
terapeutické komunity	1		1		5,71
krizová pomoc	1		1		5,71
služby následné péče	1		1		5,71

Pobytové – př. Domov pro seniory

Podmínky pro výpočet úvazků:

- V rámci **denního provozu**, který je po dobu minimálně 16 hodin denně, jeden pracovník v sociálních službách, poskytuje podporu a pomoc maximálně o 10 lůžek = 3 pracovníci na 30 klientů
- V rámci **nočního provozu**, který trvá maximálně 8 hodin denně, jeden pracovník v sociálních službách poskytuje podporu a pomoc maximálně o 15 lůžek = 2 pracovníci na 30 klientů
- Poskytovatel si ve vnitřních předpisech určí konkrétní čas, ve kterém počíná denní a noční provoz v rámci zajištění služby

Pobytové - bez 24 hod.

Chráněné bydlení

- specifický druh pobytové sociální služby – **způsob výpočtu jako služby ambulantní**
- součet doby, kdy poskytovatel v registračním formuláři určí minimální fyzickou přítomnost pracovníka v rámci jednotlivých domácností – součet bude tvořit základ pro pracovní fond, který je třeba zabezpečit
- **konkrétní nezbytný pracovní fond / týdenní pracovní dobou = kolik úvazků je potřeba mít ve službě pro zajištění provozní doby**

Pobytové - bez 24 hod.

Provozní doba 5 hodin denně 5 dní v týdnu = 25 hodin týdně x 52 = 1300 + 1300 hodin v roce na předávání informací apod.

(týden 40 hodin x 52 týdnů) = 2080 hodin – 350,6 hodin
(NPF) = 1729,5

Pobytové - bez 24 hod.

= **1,50 úvazků nutných na zajištění provozní doby**

- Standard dále stanoví nepodkročitelně:
 - pro pracovníky v sociálních službách: vždy 2 na 15 klientů; tj. **3 úvazky**

+ pro sociálního pracovníka: **1,0 úvazek**

3 + 1 = 4 úvazky

Ambulantní – propočet

- propočet na **15 klientů** – okamžitá kapacita
- stanoven vždy 1 sociální pracovník na základní kapacitu
- počet jednotlivých druhů pracovníků je pevně stanoven pro základní limit kapacity 15 klientů a s každým dalším navýšením kapacity o jednoho klienta se přičítá 1/15 stanoveného požadavku
- s každým poklesem kapacity o jednoho klienta se odečítá 1/15 stanoveného požadavku, jedná se o tzv. koeficient navýšení personálu

Ambulantní – propočet

- služby sociální péče - min. dva pracovníci na směně
- služby sociální prevence – min. jeden pracovník ve směně ambulantní
- dále případná úprava – potřeba u specifických soc. situacích – např. osoby závislé na návykových látkách - min. 2 pracovníci

Ambulantní – př. Denní stacionář

Denní stacionář:

- poskytuje po – pátek své služby od 7:00 do 17:00, tedy průměrná provozní doba je 10 hodin denně x 5 = 50 hodin týdně
- kapacita 15 klientů
- $50 \text{ hodin} / (40 \text{ hod.} - 6,75 \text{ hod}) = 1,5 \text{ úvazku}$
- v těchto službách stanoveno min. 2 na směně, **tedy tj. 3,0 úvazku pracovníka v sociálních službách a 1,0 sociálního pracovníka**

Terénní – základní principy

- Sociální služba je poskytována individuálně (ve výjimečných případech ve dvou zaměstnancích) – **„člověk na člověka“**
 - Ještě se řeší „dva pracovníci na člověka“
- Vycházíme z okamžité kapacity vůči pracovnímu fondu – **obsloužíme maximálně tolik lidí, kolik máme aktuálně pracovníků ve službě**
- Personální standard stanoví pouze nepodkročitelnou výši úvazku **sociálního pracovníka**
 - Důraz na roli sociální práce v těchto sociálních službách (rozdílná role u služeb prevence a péče)

Terénní

- Způsob výpočtu:
 - spočítána průměrná týdenní provozní doba a časové možnosti, které je schopen zabezpečit jeden pracovník (pracovní doba – nároky na pracovní fond)
 - změna v tom, že tato kapacita je násobena okamžitou kapacitou (tj. princip „člověk na člověka“)

Terénní – př. Pečovatelská služba

Pečovatelská služba:

- poskytuje pondělí – pátek své služby od 7:00 do 17:00, tedy průměrná provozní doba je 10 hodin denně x 5 = 50 hodin týdne
- kapacita 3 klienti v jeden okamžik – **okamžitá (do registru žádná jiná kapacita se nepíše!!!)**

Terénní – př. Pečovatelská služba

Provozní doba týdně: 50 hodin

----- = 1,5 úvazku

Možnosti pracovníka: 40 hod. – 6,75 hod

Terénní – př. Pečovatelská služba

= 1,5 úvazků nutných na zajištění provozu pro 15 klientů

- Standard dále stanoví nepodkročitelně:
 - pro pracovníky v sociálních službách: vždy „pracovník na klienta“, tedy $3 * 1,5 = 4,5$ úvazku
 - + pro sociálního pracovníka: **1,0 úvazek**

$4,5 + 1 = 5,5$ úvazky při kapacitě 3 klienti

Terénní

- Důraz na sociální práci
- Dále zvažováno: stanovení minimálního počtu hodin, kolik musím sociální pracovník strávit přímou prací s klientem
- Například
 - 2 hodiny měsíčně na klienta, kterému byla v daném měsíci poskytnuta pomoc
 - 4 hodiny služby sociální prevence

Základní požadavky na úvazky pro ambulantní a terénní

druh sociální služby	minimální úvazek pro ssl	vždy úvazek na směně			minimální úvazek pro ssl		
	sociální prac.	PSS I - II	PSS III	vychovatel	právník	psycholog / osoba s terapeutickým výcvikem	manželský a rodinný poradce
ambulantní služby sociální péče	1	1	1				
ambulantní služby sociální péče (18-)	1	1	1	1			
ambulantní služby sociální prevence	1		1				
ambulantní služby sociální prevence (18-)	1		1	1			
noclehárny	0,25		1				
intervenční centra	1		1		0,2	0,2	
odborné sociální poradenství	0,8		1		0,2		
odborné sociální poradenství pro rodiny s dětmi	0,8		1		0,2		0,2
chráněné bydlení	1		1				
terénní služby sociální péče	0,5	1					
terénní služby sociální prevence	0,5		1				

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

Mgr. Jan Vrbický

**Ministerstvo práce a sociálních věcí
vedoucí oddělení koncepce sociálních služeb**

tel: +420 608 797 081

e-mail: jan.vrbicky@mpsv.cz